

**EKİM 2015-MART 2016 AYLARI ARASINDA
İHAM'IN TÜRKİYE'YE KARŞI VERDİĞİ KARARLARIN
TÜRKÇE ÖZETLERİ**

*(JUDGMENTS OF THE ECtHR RELATED TO TURKEY BETWEEN
OCTOBER 2015-MARCH 2016)*

I. Ekim 2015*

İHAM, Ekim ayı içerisinde toplam 11 karar vermiştir. Bunların 11'i de ihlal içermektedir. Madde 2 (Yaşam hakkı) kapsamında incelenen 4 karar vardır. Madde 3 (İşkence yasağı) kapsamında incelenerek ihlal bulunan 4 karar vardır. Madde 8 (Özel hayata ve Aile hayatına saygı) ihlali bulunan 2 karar vardır. Madde 10 (Düşünce ve İfade özgürlüğü) ihlali bulunan 1 karar vardır.

Yaşam Hakkı ve Etkili Soruşturma Yükümlülüğü (2. Madde)

6 Ekim 2015

Başvuru No: 15397/02 – İkinci Daire

Kavaklıoğlu ve Diğerleri v. Türkiye

Olay Tarihi: 26 Eylül 1999

İHAM'a Başvuru Tarihi: 23 Eylül 2000

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157508>

1999 yılında Ankara'da Ulucanlar Cezaevi'ne yapılan operasyon sırasında cezaevinde olan kişilerin güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü ve operasyon öncesinde/sırasında/sonrasında kötü muameleye maruz bırakıldıkları iddiasıyla yapılan başvuruda İHAM, bir kişinin, Devlet görevlileri tarafından öldürülmesi veya bu görevliler tarafından öldürüldüğünün iddia edilmesi, veya kullanılan güç nedeniyle hayatının tehlikeye girmesi ya da söz konusu görevliler tarafından sözleşmeye aykırı bir muameleye maruz bırakıldığını savunulabilir bir şekilde ileri sürmesi hallerinde bu durumların “resmi ve etkin bir soruşturmanın” yapılmasını

* Araş. Gör. Yusuf Görgün, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü.

gerektirmesi sebebiyle; yaşam hakkının ve etkili soruşturma yürütme yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

6 Ekim 2015**Başvuru No: 17081/06 - İkinci Daire****Metin Gültekin ve Diğerleri v. Türkiye****Olay Tarihi: 17 Mart 2004****İHAM'a Başvuru Tarihi: 1 Nisan 2006****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157890>**

Zorunlu askerlik hizmeti sırasında hepatit nedeniyle akut karaciğer yetmezliği yaşayan Toğay Gültekin, karaciğer nakli için gönderildiği hastanede ameliyat olamadan vefat etmiştir. İHAM'a göre, Sözleşme'nin 2. Maddesi, Avrupa Konseyi'ni oluşturan toplumların temel değerlerinden birini içermektedir. Sözleşme'nin 2. Maddesinin 1. fıkrasının ilk cümlesinin Devlete sadece kasten ve hukuka aykırı olarak öldürmekten kaçınma yükümlülüğü değil, aynı zamanda kendi egemenlik alanı içerisinde bulunan kişilerin yaşamlarını korumak için uygun tedbirler alma yükümlülüğü de yüklediğini tespit eden İHAM, pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlaline karar vermiştir.

20 Ekim 2015**Başvuru No: 22931/09- İkinci Daire****Behçet Söğüt ve Diğerleri v. Türkiye****Olay Tarihi: 28 Mart 2006****İHAM'a Başvuru Tarihi: 22 Nisan 2009****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158030>**

2006 yılında Diyarbakır'da cenaze töreni sırasında başlayan çatışma nedeniyle hayatını kaybeden başvurucunun yakınlarının faillerin bulunması için yaptıkları şikayet sonrası polisler hakkında çıkartılan arama kararının zamanaşımına uğraması, ve kovuşturmayla yer olmadığına dair karar verilmesi, İHAM'a göre yaşam hakkı bağlamında etkin soruşturma yükümlülüğünün ihlalidir. Yine Mahkeme, kamuya açık alanlarla ilgili olarak, Devletin yaşam hakkını koruma yükümlülüğünün, kendisi için ayrıca bireylerin güvenliğini sağlamaya yönelik makul tedbirler alma ve ciddi bir yaralanma ya da ölüm olayının yaşanması durumunda, olayların tespit edilmesi, sorumlu kişilerin hesap vermesi ve

mağdura uygun telafinin sağlanması bakımından yeterli nitelikte yasal yollar sunan etkili ve bağımsız bir adli sisteme sahip olma zorunluluğunu da kapsadığını kararında düzenlemektedir.

27 Ekim 2015

Başvuru No: 23551/10- İkinci Daire

Özpolat ve Diğerleri v. Türkiye

Olay Tarihi: 13-14 Temmuz 2007

İHAM'a Başvuru Tarihi: 5 Nisan 2010

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158158>

Cinayet Büro Amirliği'ne bağlı bir polis ekibi, 13 Temmuz 2007 tarihinde, saat 14.20 sularında, Diyarbakır'da bulunan bir binanın çevresinde müdahalede bulunmuştur. Bir kişinin ateşli silahla yaralandığı yönünde yapılan bir ihbar üzerine başlatılan bir operasyon söz konusuydu. Polis ekibi, söz konusu binayı kuşatmıştır. Akabinde, Özel Harekât Müdürlüğü'nde görev yapan bir ekip olay yerine intikal etmiştir. Bir polis memuru, saat 17.20 sularında, Mehmet Özpolat'ın binanın çatısında görüldüğünü ve ilgilinin ateşli bir silah taşıdığını fark etmiştir. Söz konusu polis, genç adamı etkisiz hale getirmeye çalıştığı esnada, aralarında silahlı bir çatışma yaşanmıştır. H.İ. isimli bir polis memuru bu olay esnasında ağır şekilde yaralanmıştır. H.İ. derhal ambulansla hastaneye götürülmüş ve burada hayatını kaybetmiştir. Öte yandan, olay esnasında yaralanan Mehmet Özpolat saat 20.00 civarında hastaneye götürülmüştür. Mehmet Özpolat, ertesi gün, 14 Temmuz 2007 tarihinde saat 4.25'te hastanede hayatını kaybetmiştir. Mehmet Özpolat ve polis memuru H.İ.'nin dâhil oldukları olayın ardından, İskender Özpolat dairesine geri dönmüştür. Polis memurları, 13 Temmuz günü saat 20.00 civarında, eve girmeye çalışmışlar ve bu esnada, İskender Özpolat'ı etkisiz hale getirip öldürmüşlerdir. Polise ateş açan İskender Özpolat'ın olay yerinde, Mehmet Özpolat'ın da gözaltında öldüğü ve ölümlerine ilişkin bağımsız ve etkili bir soruşturma yürütülmediği iddiasında İHAM, İskender Özpolat'ın ölümünde yaşam hakkının ihlal edilmediğine, Mehmet Özpolat'ın ölümü ve ölüme ilişkin yürütülen soruşturma bakımından ise yaşam hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

**İşkence Yasağı ve Etkili Soruşturma Yükümlülüğü (3. Madde)
13 Ekim 2015****Başvuru No: 7505/06 - İkinci Daire****Akkoyunlu v. Türkiye****Olay Tarihi: 25 Temmuz 2001****İHAM'a Başvuru Tarihi: 6 Şubat 2006****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157755>**

Şırnak'ta zorunlu askerlik hizmetini yaptığı sırada göz rahatsızlığı nedeniyle gittiği revirde doktor olmaması ve göz damlasıyla tedavi edilmesi nedeniyle geciken tedavi sonucu başvuruçunun sol gözünü tamamen kaybettiği iddiasıyla yapılan başvuruda İHAM, kötü muamelenin Sözleşme'nin 3. Maddesinin kapsamına girmesi için asgari ciddiyet seviyesine ulaşması gerektiğini, sözleşmenin 3. Maddesinde var olan pozitif yükümlülüğün, Sözleşmeciler devletlere kişilerin insanlık onuruna saygı ilkesiyle bağdaşan koşullar altında askerlik hizmetini yerine getirmelerini sağlama, askeri eğitimlerin usul ve metotlarının kişileri, askeri disiplininde mevcut olan zorluk derecesinden daha fazla derecede sıkıntı veya ızdıraba maruz bırakmamasını sağlama ve askerlik hizmetinin uygulama gerektirdiği dikkate alındığında, gereken tıbbi yardım imkanı sunularak kişilerin sağlığının ve refahının sağlanması konusunda görev yüklediğini tespit ederek, burada pozitif yükümlülükler nedeniyle insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağının ihlal edildiğine karar vermiştir.

20 Ekim 2015**Başvuru No: 36617/07 – İkinci Daire****Afet Süreyya Eren v. Türkiye****Olay Tarihi: 7 Haziran 1999****İHAM'a Başvuru Tarihi: 25 Temmuz 2007****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158025>**

Yasadışı bir partinin üyesi olduğu şüphesiyle gözaltına alınan başvuruçunun gözaltında tutulduğu dört gün boyunca kollarından asıldığı (filistin askısı), kıyafetlerinin çıkartıldığı, başının duvara vurulduğu ve tecavüzle tehdit edildiği iddialarına karşı polisler hakkında açılan soruşturmanın zamanaşımına uğraması nedeniyle kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilmesi, işkence yasağı ve etkili soruşturma yükümlülüğü ihlalidir. İHAM, Sözleşme'nin 3. Maddesinin, kötü muamele iddialarının

“belli delillerle savunulabilir” ve “makul bir şüphe uyandıran” nitelikte olması halinde, yetkililerin bu iddialara ilişkin olarak etkili bir soruşturma yürütmesini gerektirdiğini, Mahkeme’nin içtihatlarında tanımlanan asgari etkililik standartlarının soruşturmanın bağımsız, tarafsız ve kamu denetimine tabi olması gereklerini de içerdiğini tespit ederek Sözleşme’nin 3. Maddesi uyarınca, davalı devletin başvuranın yaralanmasından sorumlu olduğuna karar vermiştir.

20 Ekim 2015

Başvuru No: 34364/08 - İkinci Daire

Dilek Aslan v. Türkiye

Olay Tarihi: 21 Ekim 2006

İHAM’a Başvuru Tarihi: 10 Temmuz 2008

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158027>

Bildiri dağıtırken gözaltına alınan başvurucunun gözaltına alınırken, gözaltı aracında ve karakolda dövüldüğü, kafasının üzerine oturduğu, taciz edildiği ve tecavüz tehdidine maruz bırakıldığı iddiasına rağmen kendisi hakkında görevli memura mukavemet ve hakaret etmekten ceza verilirken polisler hakkında “polislere direnirken yaralanmıştır” denerek takipsizlik kararı verilmesi, işkence yasağını etkin şekilde soruşturma yükümlülüğüne aykırıdır. Mahkeme, başvuranın kötü muamele iddialarının Sözleşme’nin 3. Maddesinin gerektirdiği şekilde yeterli ve etkin bir soruşturmaya tabi tutulmadığı kanaatindedir.

20 Ekim 2015

Başvuru No: 38062/08 – İkinci Daire

Şakar ve Diğerleri v. Türkiye

Olay Tarihi: 30 Ocak 2008

İHAM’a Başvuru Tarihi: 23 Temmuz 2008

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158028>

PKK propagandasından tutuklanan başvurucuların 5-6 metrekairelik ve iki kişi kalacak şekilde yapılan hücrelerde 9-13 kişi kalmaları, yerde battaniyeler üzerinde uyumak zorunda kalmaları, tuvaletlerin hücre içinde olması ve hücrelerin hastalığa yol açacak kadar pis olması nedeniyle cezaevine ve TBMM İnsan Hakları Komisyonu’na yaptıkları ısrarlı başvuruların reddedilmesi, İHAM’ a göre tutukluların buldurul-

duğu koşulların kötü olması sebebiyle insanlıkdışı muamele yasağını ihlal eder. Zira, İHAM, kişisel alan bulunmamasının Sözleşmenin 3. Maddesinin ihlali olarak değerlendirilebilmesi için üç unsuru göz önünde bulundurmuştur:

- a) her tutuklu, hücrelerinde uyumak için kişisel bir alana sahip olmalıdır;
- b) her tutuklu, en azından 3 metrekarelik bir Alana sahip olmalıdır;
- c) hücrenin toplam alanı, tutukluların eşyalar arasında rahatça dolaşmalarına imkan verecek yeterlilikte olmalıdır.

İHAM' a göre Bu unsurlardan birinin olmaması, tutukluluk koşullarının, Sözleşme'nin 3. Maddesine aykırı olacak şekilde aşağılayıcı bir muamele olarak değerlendirilmesi için yeterlidir.

Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı (8. Madde)

13 Ekim 2015

Başvuru No: 37428/06 – İkinci Daire

Bremner v. Türkiye

Olay Tarihi: 24 Haziran 1997

İHAM'a Başvuru Tarihi: 28 Ağustos 2006

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157756>

Aynı zamanda Avustralya'da gazeteci olan ve dini bir kitabevinde çalışan başvuruçunun Türkiye'de yürüttüğü misyonerlik faaliyetleri sırasında gizli kamera ile çekilmiş görüntülerinin buzlanmadan bir belgeselde kullanılması, özel hayatın gizliliği hakkının ihlalidir. Zira İHAM' a göre Devlet'in bu konuda belli bir takdir payına sahip olduğunu kabul etmesine rağmen Mahkeme, başvuranın görüntüsünün buzlanmadan veya perdelenmeden yayınlanmasına ilişkin olarak Türk mahkemelerinin çatışan menfaatler arasındaki adil dengeyi kuramadığı kanaatindedir.

İfade Özgürlüğü (10. Madde)

6 Ekim 2015

Başvuru No: 44227/04 - İkinci Daire

Belek ve Veliöđlu v. Türkiye

Olay Tarihi: 21 Mayıs 2003

İHAM'a Başvuru Tarihi: 4 Aralık 2004

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157511>

Günlük Evrensel gazetesinde Kürt sorunu ve Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması hakkında KADEK üyeleri tarafından yapılmış açıklamanın yayımlanması nedeniyle başvurularda para cezası verilmesi ve gazetenin basımının 3 gün süreyle yasaklanması ifade özgürlüğü ihlalidir. İHAM, özellikle terörle mücadeleyle ilgili zorlukların yanı sıra incelemeye tabi tutulan durumu çevreleyen koşulları göz önünde bulundurarak yaptığı incelemede, makalenin şiddete, silahlı direnişe ya da isyana teşvik içerikli olmadığını ve herhangi bir nefret söylemi kullanılmadığını 10. Madde ihlali tespitine gerekçe göstermiştir.

6 Ekim 2015

Başvuru No: 15450/03 – İkinci Daire

Müdür Duman v. Türkiye

Olay Tarihi: 24 Haziran 2000

İHAM'a Başvuru Tarihi: 8 Ocak 2003

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157509>

Bir eylemden sonra HADEP Eminönü binasının polislerce aranması sırasında PKK bayrağı ve Abdullah Öcalan'la ilgili kitap, makale ve fotoğrafların bulunması nedeniyle ilçe başkanı Müdür Duman'a hazır bulunmadığı duruşmada hapis cezası verilmesi, ifade özgürlüğüne aykırıdır. İHAM, mevcut davanın koşullarında, başvuranın mahkumiyetinin izlenen hedeflerle orantılı olmadığı ve dolayısıyla "demokratik toplumda gerekli olmadığı" sonucuna varmıştır ve bu nedenle 10. Maddenin ihlal edildiğine kanaat getirmiştir.

II. Kasım 2015*

İHAM, Kasım ayı içerisinde toplam 7 karar vermiştir. Kararların tümü de ihlal içermektedir. Madde 2 (Yaşam hakkı) kapsamında incelenen 2 karar vardır. Madde 3 (İşkence yasağı) kapsamında incelenerek ihlal bulunan 1 karar vardır. Madde 6 (Adil yargılanma hakkı) ihlali bulunan 4 karar vardır.

Yaşam Hakkı ve Etkili Soruşturma Yükümlülüğü (2. madde)**10 Kasım 2015****Başvuru No: 47532/09 – İkinci Daire****Hâkim İpek v. Türkiye****Olay Tarihi: 28 Mart 2006****İHAM'a Başvuru Tarihi: 14 Ağustos 2009****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158822>**

Hâkim İpek, PKK'ya mensup dört kişinin cenaze törenleri için Diyarbakır'da, 28 Mart 2006'da yapılan toplantıda, kalabalıkla güvenlik güçleri arasında meydana gelen şiddetli çatışmalar sırasında kalçasından mermi ile yaralanmış ve ikinci bir mermi ensesini sıyırmıştır. Dosyaya eklenen birçok belge uyarınca, göstericilerin saldırılarına maruz kalan güvenlik güçleri; sadece göz yaşartıcı gaz bombası ve tazyikli su kullanmıştır. Diyarbakır Devlet Hastanesi acil servisine kaldırılan İpek hakkında hayati tehlikesi olmadığı yönünde sağlık raporu tanzim edilmiştir. İki polis imzasıyla olay günü tutulan tutanağa göre ifade vermeksizin – gizlice-, İpek'in iddiasına göre ise polislerin zorlamasıyla –**kalçasına isabet eden kurşun çıkarılmaksızın**- hastaneyi terk etmiştir. 13 Nisan 2006 günü İpek'in avukatı, polislerin müvekkilini yaraladığı yönünde suç duyurusunda bulunmuş, soruşturma sonunda 26 Eylül 2007 günü kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilmiş; itiraz başvurusunu inceleyen Siverek Ağır Ceza Mahkemesi'nin ek araştırmaları sonrası 6 Ocak 2009 günü güvenlik güçlerinin İpek'e ateş ettiğine dair bir delil bulunmamasına dayanılarak yapılan itiraz reddedilmiştir.

Yukarıda özetlenen olay ile alakalı İHAM; somut olayda devletin madde 2 bağlamında resmi ve etkin bir soruşturma yürütme yükümlülü-

* Ar. Gör. Gülden Çınarlı, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı

ğü altında olduğunu ve bu kapsamda sorumluların kimliklerinin belirlenmesi ve cezalandırılmalarının da yer aldığını belirtmiştir. Olayda, İpek'in halen vücudunda bulunan merminin yargılama aşamasında çıkarılması önünde muhtemel bir engel olmadığı halde; bu yola gidilmeyip balistik inceleme gerçekleştirilmemesi sonucu güvenlik güçlerinden mi yoksa göstericilerden biri tarafından mı ateşli silah atışı gerçekleştirildiği araştırılmadığından (oybirliğiyle) madde 2'nin usul yönünden ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. İHAM, bu ihlal nedeniyle; kendisine sunulan belgelerden eylemin Devlet eliyle işlendiğinin ortaya konmadığını belirtmekle, (oybirliğiyle) madde 2'nin esas yönünden ihlal edilmediğine karar vermiş ve ayrıca İpek lehine 10.000 € manevi tazminata hükmetmiştir. Karar 10.02.2016 günü kesinleşmiştir.

17 Kasım 2015

Başvuru No: 14350/05, 15245/05, 16051/05 – İkinci Daire

M. Özel ve Diğerleri v. Türkiye

Olay Tarihi: 17 Ağustos 1999

İHAM'a Başvuru Tarihi: 16 Nisan, 22 Nisan ve 24 Nisan 2005

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158901>

17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen 7.4 şiddetinde deprem sonrası Yalova-Çınarcık'ta bulunan Çamlık ve Kocadere sitelerinde; Mehmet Özel ve Betül Akan'ın anneleri; Şehriban Yüce'nin anne ve babası; A. Ve M. Kılıç'ın oğulları; S. Çakır'ın oğlu vefat etmiştir. Bu kişilerin birbirlerinden ayrı yaptıkları üç başvuru, İHAM tarafından birleştirilerek nihayete erdirilmiştir.

Çınarcık Belediye Meclisi, Ekim 1994 tarihinde söz konusu binaların inşa edilmesi için izin vermiş; bir Çınarcık sakini, 8 ve 12 Haziran 1995 tarihlerinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na yasaya aykırı yapılar hakkında şikayette bulunmuş; Bakanlık, 4 Ekim 1996 ve 30 Mayıs 1997'de Yalova Valiliği'ne ilgili belediyenin uyarılmasını talep etmiş; Valilik, 18 Ağustos 1997'de belediyenin tedbir almaktan sakındığı bilgisini vermiştir. Valilik 7 Mayıs 1997 tarihinde de görevi ihmal ve görevi kötüye kullanma suçlamasıyla Belediye Başkanı ve Fen İşleri Müdürü hakkında soruşturma yürütülmesine karar vermiştir. Yapılan yargılama sonunda 5 Mayıs 2003'te kesinleşen kararlar Çınarcık Belediye Başkanı otuz beş ay hapis ve 1.100 TL ağır para cezası; Fen İşleri Müdürü on ay hapis ve 250 TL ağır para cezası almış ancak cezalar ertelenmiştir.

17 Ağustos 1999 günü söz konusu yapılar yıkıldıktan sonra Yalova Cumhuriyet Savcısı tarafından 24 Ağustos 1999 günü Çamlık sitesi hakkında; 25 Ağustos 1999 günü de Kocadere sitesi hakkında teknik bilirkişi incelemeleri yaptırılmıştır. Tutanaklara; elenmemiş deniz kumu kullanılması dolayısıyla demir ile betonun kaynaşmadığı kaydedilmiştir. B. Akan'ın başvurusu üzerine Yalova Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından Çamlık sitesi için hazırlatılan 13 Ekim 1999 tarihli bilirkişi raporunda "hiçbir teknik denetim yapılmaksızın binaların inşa edildiği" bilgisi yer almıştır. Yalova Cumhuriyet savcısı, 14 Eylül 1999 günü; sitelerin müteahhidi V.G. ile kolektif şirket ortakları C.G., Z.C.; şirketin fen işlerinden sorumlu D.B. ve İ.K. hakkında "ihmalkarlık ve dikkatsizlik nedeniyle birçok kişinin ölümüne neden olmak" suçlamasıyla iddianame düzenlemiştir. 19 Ekim 1999 günü dava güvenlik sebebiyle Konya Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiş; burada başvurular ayrı ayrı ceza davasına müdahil olmuşlardır. İTÜ'ye bağlı üç bilirkişi 12 Ekim 2000 günü iki site hakkında düzenledikleri bilirkişi raporunda, yıkımların temel nedeni olarak toprak tipi ve bina yapım kalitesini gösterirken; yumuşak zemin üzerine altı hatta yedi katlı bina inşasına izin verilebilmesi için makul nedenler bulunmayabileceğini belirtmişlerdir. Raporla kamu makamlarının sorumlulukları 2/8 olarak belirlenmiştir. Başvurular belediye görevlileri ile mimarlar odası yetkililerinin de suçlu olduğunu ifade etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, 11 Nisan 2002 tarihinde, Belediye Başkanı ve diğer görevliler hakkında İçişleri Bakanlığı'nın soruşturma iznini Danıştay'ın iptal etmesi üzerine idarenin incelemesi ile kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verildiğini tespit etmiştir. Yapılan yargılama sonunda bir kez Yargıtay tarafından bozulup dönen dosya; 11 Nisan 2006 tarihinde V.G. ve İ.K. hakkında on sekiz yıl dokuz ay hapis cezası ve 250 TL para cezası verilerek tekrar Yargıtay'a taşınmıştır. Yargıtay, 5 Şubat 2007'de V.G. hakkındaki kararı onamış, İ.K. hakkında ise kısmen onama kararı vermiştir. 20 Şubat 2007 günü Konya Ağır Ceza Mahkemesi tarafından D.B. C.G. ve Z.C. hakkında zamanaşımı nedeniyle davanın düşürülmesi kararı verilmiştir. Yine İ.K. hakkındaki kararın kısmen bozulan bölümü için zamanaşımı nedeniyle davanın düşürülmesine hükmetmiştir.

İçişleri Bakanlığı 4 Mayıs 2000 tarihinde Eski Belediye Başkanı ve Belediyenin Uygulamalı Bilim Merkezinde görevli olan müdür, mimar ve Fen İşlerinde görevli memur hakkında ceza soruşturması açılmasına izin vermiştir. Bu izin 4 Ekim 2000 günü Danıştay tarafından kaldırılmıştır. B. Akan ve M. Özel İçişleri Bakanlığı'na ve Danıştay'a başvuru-

rarak suçlanan görevliler hakkında dava açılmasını talep etmiş; Danıştay 2. Dairesi, 8 Nisan 2004 günü “itiraz konusu yapılabilecek bir kararın söz konusu olmadığı” gerekçesiyle talebi reddetmiştir. Sonrasında M. Özel ve B. Akan’ın başvurduğu Yalova İnsan Hakları İl Kurulu’nun hazırladığı “görevlilerin soruşturulması izninin iptal edilmesinden sonra şikayetçilerin yararına iç hukuk yollarının bulunmadığını” ortaya koyan rapor, 29 Nisan 2004’te tebliğ edilmiştir.

M. Özel ve B. Akan’ın 27 Eylül 1999 tarihinde tüm sorumlular hakkında açtığı tazminat davası sonunda; Yalova Asliye Hukuk Mahkemesinin kolektif şirket V.G. ve Z.C.’yi manevi zarar için ayrı ayrı 2.000 TL ödemeye mahkum ettiği karar, 15 Kasım 2011’de onanmıştır. S. Çakır ve eşi tarafından 11 Kasım 1999’da açılan dava; 29 Aralık 2011’de kolektif şirket V.G. Arsa Ofisi aleyhine manevi zarar için 4.500 TL ödenmesine hükmedilerek sonlandırılmıştır. Ş. Yüce ve ailesinden üç kişinin 16 Şubat 2000 günü açtığı tazminat davası sonunda 26 Aralık 2007 günü; kolektif şirketi V.G. Arsa Ofisi aleyhine ölen anne ve baba bakımından ayrı ayrı 1.000 TL manevi zarara hükmedilmesiyle sonlanmıştır.

Yukarıda özetlenen dava dosyası önüne giden İHAM; Sözleşmenin 2. maddesinin yaşam hakkının doğal bir afet ile tehdit edilmesi durumunda da geçerli olduğunu hatırlatmaktadır. Bu noktada, devlete atfedilen pozitif yükümlülüklerin kapsamı; tehdidin kaynağı ve riskleri azaltabilecek nitelikteki tedbirlerin alınmasına bağlıdır. Deprem olduğu bölge, “afet bölgesi” olarak sınıflandırılmış ancak yıkılan yapıları kontrol etmekle görevli yerel makamların bu konuya ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilmiştir. İHAM bu açıklamaları yaptıktan sonra şikayetlerin idari görevlilere ilişkin kısmını (Sözleşmenin 2. maddesinin esastan ihlal edildiği iddiasını) altı aylık başvuru süresinin ihlal edildiği gerekçesiyle reddetmiştir.

14 Eylül 1999 tarihinde beş sanık hakkında başlatılan ceza davasının yalnızca ikisinin mahkumiyetiyle üstelik on iki yıldan fazla bir süre sonra 15 Aralık 2011’de sonlandırılması söz konusudur. İhtilaf konusu olayla ilgili sorumluluklarına ilişkin belirleme yapılmadan üç sanık hakkında zamanaşımı nedeniyle düşme kararı verilmiştir. Üstelik yalnızca beş sanık söz konusudur ve 1999 yılı Ağustos ayından itibaren sorumluluklarını belirleyen raporlar hazırlanmıştır. Diğer yandan başvuranların açtıkları tazminat davaları da sekiz ila on iki yıl sürmesi ve manevi tazminat olarak hükmedilen meblağın azlığı sebebiyle İHAM’a göre, etkin

bir hukuk yolu teşkil etmemektedir. Tüm bu nedenlerle Sözleşmenin 2. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine hükmeden İHAM, başvurular lehine dört grup (Mehmet Özel ve Betül Akan; Şehriban Yüce; A. Ve M. Kılıç; S. Çakır) için ayrı ayrı 30.000 € (toplamda 120.000 €) manevi tazminata hükmetmiştir. Karar Büyük Daireye sevk edilmiştir.

İşkence Yasağı ve Etkili Soruşturma Yükümlülüğü (3. madde)

10 Kasım 2015

Başvuru No: 8077/08 – İkinci Daire

Şakir Kaçmaz v. Türkiye

Olay Tarihi: 30 Eylül 2001

İHAM'a Başvuru Tarihi: 4 Şubat 2008

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158477>

Şakir Kaçmaz, Diyarbakır'da 30 Eylül 2001 tarihinde, Hizbullah örgütüne üyelik şüphesi nedeniyle yakalanması sırasında birkaç kağıt parçası yutmaya teşebbüs etmiş ve kağıtları ağzından çıkarmaya çalışan polis memurlarına direnmiştir. **(Kaçmaz, yakalandığı sırada silahsız ve dört ya da beş polis karşısında bulunduğunu belirtmektedir.)** Aynı gün düzenlenen doktor raporunda; Kaçmaz'ın “sol gözünün altında yaygın bir zedelenme, sağ gözünün altında ödem, sol bileğinde çizik, sol kulağının arkasında kırmızı lekeler ve sağ kulağında kan olduğu” kaydedilmiştir. 7 Ekim 2001'de farenjit teşhisi konulan Kaçmaz; 8 Ekim 2001'de Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ifadesinde Hizbullah üyesi olduğunu kabul etmiş; 9 Ekim 2001'de doktor raporunda “sol göz altında yaygın zedelenme ve sol bilekte çizik” kaydedilmiştir. **Aynı gün; karşısına çıktığı Cumhuriyet savcısı, konuşmadığı ve bu nedenle ifade veremediğini belirtirken; nöbetçi hakim önünde bir kağıda, boğazının ve iç organlarının acıması yüzünden konuşamadığını yazmıştır.** Bu işlemlerden sonra tanzim edilen doktor raporunda “sol göz altında 2x3 cm'lik zedelenme ve bademcik iltihabı” yer almıştır. 10 Ekim 2001'de acil olarak götürüldüğü doktor raporunda; sağ kulağında iltihap ve sol kulağında travma sonrası oluşması muhtemel kulak zarı perforasyonu kaydedilmiştir. 18 Ekim 2001 tarihli polis ifadesi sonrası tanzim edilen doktor raporunda “zayıf görüldüğü ancak vücudunda fiziksel şiddete dair iz bulunmadığı” ifadesi yer almıştır. Davaya sonradan Van DGM'deki davayla birleştirilerek burada sonlandırılmıştır.

24 Aralık 2001’de Kaçmaz, Diyarbakır DGM Cumhuriyet Savcılığına sunduğu **iki dilekçe ile gözaltı öncesi ve gözaltı sırasında** kötü muameleye maruz bırakıldığını, bunun sonucunda; kulak zarı perforasyonundan muzdarip olduğunu, Cumhuriyet savcısı ve hakim önünde ifade veremediğini belirtmiştir. Dosyanın yetkisizlikle yönlendirildiği Diyarbakır Cumhuriyet savcısı, sanığın önceki ifade ve sağlık raporlarını toplamış, 4 Şubat 2002’de Kaçmaz’ı dinlemiştir. Adli Tıp Kurumu Diyarbakır Grup Başkanlığına muayene ettirmiş, bu kapsamda kulağında bir hasar oluşup oluşmadığı hususuna yoğunlaşarak Kaçmaz, üç kez bu kapsamda muayeneden geçirilmiştir. Bu arada Kaçmaz, farklı zamanlarda üç kez soruşturmanın akıbetini sormak için dilekçe göndermiş; nihayet 3 Haziran 2008 tarihli cevapta dosyanın Adli Tıp Kurumu 2. İhtisas Dairesinde olduğu bilgisi verilmiş ve bir kez daha muayene edilmiştir. 31 Aralık 2008 tarihli Adli Tıp Kurumu raporunda vücutta tespit edilen yaralanmaların, yakalama esnasında keskin olmayan bir cisim darbesinden oluşmuş olabileceği, gözaltında fiziksel travmaya maruz kaldığına ilişkin emare bulunmadığı not edilmiştir. Cumhuriyet savcısı buna dayanarak kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Kaçmaz’ın gittiği Siverek Ağır Ceza Mahkemesi 29 Mart 2010’da itirazı reddetmiştir.

Yukarıda özetlenen süreç sonunda İHAM; Kaçmaz’ın iddialarının yakalama sırasında ve gözaltında tutulduğu sürece ilişkin ayrı ayrı ele alınması gerektiğini ifade etmiştir. Soruşturma esnasında yakalama işlemini gerçekleştiren memurların başvuranın başına keskin olmayan bir cisimle vurdukları koşullar tespit edilmemiş, yakalama esnasında kullanılan gücün kesin suretle gerekli ve orantılı olup olmadığı değerlendirilmemiş; bu eylemi gerçekleştiren görevlilerin ifadeleri alınmamıştır. Mahkemeye göre bu eylem, orantılı görünmemektedir. Bu nedenle yakalama esnasında kullanılan şiddet aşırıdır ve bu madde 3’ün esas yönünden ihlalidir. İHAM devamında; önceki dokuz gün boyunca gözaltında olmasına rağmen, Cumhuriyet savcısı ve nöbetçi hakim; başvuranın yüzünde gözlenen yaralanmaların ve sağlık sorunlarının nedenlerini araştırmamasını soruşturma başlatma yükümlülüklerine aykırı bir davranış olarak tespit etmiştir. Bununla birlikte İHAM; soruşturmanın sekiz yıl üç ay sürmesi, soruşturmanın akıbeti hakkında başvuranın bilgilendirilmemesi, şüpheli memurların görevden uzaklaştırılmadıkları gibi haklarında bir disiplin işlemi de uygulanmamasını dikkate alarak gözaltı sırasındaki fiiller bakımından madde 3’ün usul yönünden ihlal edildiğine

karar vermiştir. Kaçmaz lehine 19.500 € manevi tazminata hükmedilmiş ve karar 10.02.2016 günü kesinleşmiştir.

Adil Yargılanma Hakkı (6. madde)

10 Kasım 2015

Başvuru No: 28226/04 – İkinci Daire

Çamlar v. Türkiye

Olay Tarihi: 29 Nisan 1997

İHAM'a Başvuru Tarihi: 4 Ağustos 2004

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158475>

Adnan Levent Çamlar, Londra'da ikamet etmekte iken 29 Nisan 1997 tarihinde Birleşik Krallık yetkilileri tarafından; Türkiye'den yasadışı uyuşturucu ticaret ettiği şüphesiyle yakalanmış; 15 Eylül 1998'de hakkında beraat ve tahliye kararı verilmiştir. Bu arada, 19 Ağustos 1997 günü, İzmir DGM Cumhuriyet savcısı, “suç örgütü kurarak yasadışı uyuşturucu ticareti yapmak” suçlamasıyla iki ay önce hazırladığı bir iddianamedeki sanıklar gibi Çamlar'ın da suç işlediği gerekçesiyle hakkında iddianame düzenlemiştir. 24 Şubat 1998 günü İzmir DGM, Çamlar ile diğer sanıklar hakkındaki davanın birleştirilmesine ve başka bir ceza yargılamasından F.A.'nın ifadelerinin bulunduğu dosyanın istenmesine karar vermiştir. 5 Kasım 1998 günü sanıklardan B.Ö. mahkemede ifade vermiş, 3 Aralık 1998'de sanıklardan birinin avukatı, Çamlar'ın Kraliyet Mahkemesi önünde aklandığına dair belgeleri mahkemeye sunmuştur. 15 Temmuz 1999 günü Mahkeme heyetindeki askeri üyenin yerini sivil üye almış ve 20 Eylül 1999'da Çamlar tutuklanmıştır. 30 Eylül 1999 günü yapılan duruşmada Çamlar, F.A. ve B.Ö.'nün aleyhine verdiği beyanlarına itiraz etmiş ve Çamlar'ın bazı tanıklarının dinlenmesi talebi reddedilmiştir. 27 Mart 2003 tarihinde yerel mahkeme; İngiliz makamlarının yürüttüğü soruşturma dosyası, B.Ö. ve başka bir yargılama kapsamında alınan F.A.'nın ifadeleri temelinde Çamlar'ı suçlu bulmakla 24 yıl hapis cezasına mahkum etmiş; karar, 4 Mart 2004'te onanmıştır. Yeni Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine lehe olan hükümlerin uygulanması için başvuran Çamlar'ın cezası; İzmir Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, 16 Aralık 2005'te, 20 yıl hapis cezasına indirilmiş ve bu karar, 9 Nisan 2009 günü onanmıştır.

Yukarıda özetlenen süreçte; askeri yargıcın yerini sivil yargıcın almasından önce yapılan duruşmalar sırasında, hükme esas alınan; B.Ö.’nün ifadeleri alınmış ve F.A.’nın ifadeleri delil olarak dava dosyasına kabul edilmiştir. Sivil üye heyete dahil olduktan sonra “F.A.’nın ifadelerinin kabul edilebilirliği” hususunda yeni bir karar verilmediği gibi B.Ö.’nün de yeniden dinlenilmemiş olmasına dayanan İHAM, başvurunun mahkemenin bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin makul endişelerinin giderilmemesi dolayısıyla İHAS madde 6/1’in ihlal edildiğine (oybirliğiyle) karar vermiştir. Ayrıca İHAM; başvurunun gıyabında alınan tanık beyanlarına itiraz edememesi ve tanıklarının dinletmemesi hususunda İHAS madde 6/3-d’ye ilişkin ayrı bir inceleme yapılmasının gerekli olmadığı sonucuna (oyçokluğu ile) varmış ve Çamlar lehine 6.000 € manevi tazminata hükmederek yeniden yargılanmasını öngörmüştür. Karar 10.02.2016 günü kesinleşmiştir.

17 Kasım 2015

Başvuru No: 611/12 – İkinci Daire

Sefer Yılmaz ve Meryem Yılmaz v. Türkiye

Olay Tarihi: 9 Eylül 2008

İHAM’a Başvuru Tarihi: 21 Kasım 2011

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158747>

Sefer Yılmaz ve Meryem Yılmaz’ın oğulları Muhammet (21), eğitim birliğinin ardından Bitlis Yenice Jandarma Karakol Komutanlığı’nda görev yaparken 9 Eylül 2008 günü, bir köpek ve K.D. ile birlikte ilgili nöbet mevziinde güvenliği sağlamaktan sorumluyken; K.D.’nin köpeği kulübesine götürdüğü sırada (5.00-5.30 civarında) nöbet mevziinde duyulan patlama sesi sonucu el bombasıyla yaralanmış ve kaldırıldığı hastanede kurtarılamamıştır. Jandarma Bölge Komutanlığının emriyle başlatılan idari soruşturma sonrasında hazırlanan raporda Muhammet’in intihar ettiği bilgisine yer verilmiştir. Bitlis Savcılığı tarafından yürütülen klasik otopsi sonucu; eli neredeyse kopmuş olan Muhammet’in patlayıcı maddenin sebep olduğu yaralanmadan ötürü öldüğü tespit edilmiştir. Askeri Savcı, 15 Aralık 2009’da, Muhammet’in intihar ettiği olayda; kimsenin kusur ya da kastının bulunmadığını belirterek kovuşturmayaya yer olmadığı kararı vermiştir. Başvuranlar 7 Ocak 2010’da bu karara itiraz etmiş; Ağrı Askeri Ceza Mahkemesi soruşturmayı genişlettikten sonra 10 Ocak 2011 tarihinde başvuranların itirazını reddetmiştir. Bu

arada başvuranlar 27 Ağustos 2010'da İçişleri Bakanlığında tazminat talep etmişler, iki ay cevap alamamaları üzerine 2 Kasım 2010 günü başvurdukları AYİM, "bir yıllık zamanaşımına riayet etmemeleri" gerekçesiyle 12 Ocak 2011'de bu talebi reddetmiştir. Mahkemeye göre bir yıllık süre, ölüm tarihinden itibaren başlamaktadır.

Yukarıda özetlenen olay hakkında verdiği kararda İHAM; tazminat davasının sözde kusur veya ihmale dayandırıldığı hallerde, başvuru sahibinin söz konusu kusur veya ihmali oluşturan olaydan haberi olduğu ya da haberi olması gerektiği tarihten itibaren dava açma ehliyetine sahip olduğunu belirtmiştir. Başvuranlar 9 Eylül 2008 günü oğullarının ölümünü öğrense de kesin ölüm nedenini bilmiyorlardı. Başvuranların, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın tebliğine kadar; askeri yetkililerce Muhammet'e el bombası verilerek gece nöbeti tutturulduğunu bilmediklerinin kabul edilmesi gerekir. AYİM önünde açılacak sorumluluk davası çerçevesinde hukuki dayanak teşkil edecek bu husus, önemli bir bilgidir. Diğer yandan AYİM bazı kararlarında bir yıllık süreyi; zarara sebep olan idarenin kusurundan haberdar olduğu tarihten itibaren başlatmaktadır. Somut olayda bu yola gitmemekle AYİM, başvuranları mahkemeye erişim haklarından mahrum bırakmıştır. Bu nedenle İHAM, Sözleşme madde 6/1'in ihlal edildiğine karar vermiş ve başvuranlar lehine 6.000 € manevi tazminata hükmetmiştir. Diğer yandan İHAM, "olay anına kadar her şey, Muhammet'in maddi sıkıntı ve ailevi sorunları şikayet etmesi dışında yakın ve gerçek intihar riski olarak kabul edilebilecek anormal bir davranış sergilemediğini düşündürmektedir" açıklamasıyla madde 2'nin esas yönünden ihlal edilmediğine kararında yer vermiştir. Söz konusu karar 17.02.2016 günü kesinleşmiştir.

17 Kasım 2015

Başvuru No: 22182/10 – İkinci Daire

Seyfettin Güneş v. Türkiye

Olay Tarihi: 6 Nisan 2000

İHAM'a Başvuru Tarihi: 24 Şubat 2010

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158739>

Seyfettin Güneş, Hizbullah'a üye olduğu şüphesiyle 2000 yılı Nisan ayında gözaltına alınmıştır. Yakalama tutanağına 7 Nisan 2000 tarihi atılırken ilk tıbbi muayene tarihi, 6 Nisan 2000'dir. Raporda; sağ bileğinin üst kısmında 3 cm boyutunda eski bir yara dokusunun bulunduğu

belirtilmiştir. 9 Nisan 2000 tarihli ikinci doktor raporuna ilk raporda bahsedilen yara dokusunun 2.5 cm boyutunda olduğu belirtilmiştir. 10 Nisan 2000 günü polis, Güneş'in ifadesini avukatı olmadan almış ve buna göre Güneş, Hizbullah üyesi olduğunu kabul etmiştir. Güneş Cumhuriyet savcısı ve hakim önünde; polis ifadelerini baskı altında imzaladığını ileri sürmüştür. Diyarbakır DGM önündeki 27 Haziran 2000 tarihli ilk duruşmada Güneş, gözaltında şiddete maruz bırakıldığını ve cinsel organına elektrik verildiğini ileri sürmüştür. Ayrıca gözaltı tarihinin 6 Nisan olduğunu belirtmiştir. 2 Temmuz 2001 günü görülen celsede iddialarını yinelemiştir. Yargılamaya yasa değişikliği ile devam etmek durumunda kalan Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, 11 Ekim 2004'te serbest bıraktığı Güneş'in davasını Hizbullah ile ilintili başka bir dava ile 25 Ekim 2005 günü birleştirmiştir. 13 Şubat 2008 tarihli son duruşmada Güneş'in avukatı, polis ifadelerinin baskı altında alındığını belirtmiştir. Burada Güneş aleyhine on yıl hapis cezasına hükmedilmiştir. Karar, Güneş'in polise verdiği ifadeye ve yakalandığı esnada evinde ele geçirilen belgelere dayandırılmıştır. 30 Eylül 2009 tarihinde karar onanmıştır. Güneş, 25 Ekim 2010 günü Batman Cumhuriyet Savcılığına dilekçe yazarak gözaltı esnasında maruz kaldığı kötü muamele hakkında soruşturma başlatılmasını talep etmiştir. Güneş'i dinleyen ve Adli Tıp Kurumu'ndan görüş alan Batman Cumhuriyet Savcısı, soruşturmanın zamanaşımına uğradığına hükmetmiş ve takipsizlik kararı vermiştir. Bu karara yapılan itiraz 23 Ocak 2012 günü Midyat Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

Yukarıda özetlenen sürece ilişkin İHAM, Cumhuriyet savcısının; bir suçun işlendiğine dair şüphe oluşturan bir durumun kendisine bildirilmesi halinde failerin tespit edilebilmesi için soruşturma yapma yükümlülüğü altında olmasına rağmen, başvuranın ifadelerini imzalaması için polis tarafından baskı gördüğü ve kötü muameleyle maruz bırakıldığı iddialarına ilişkin soruşturma yürütmediğini tespit etmiştir. Ancak adli makamların soruşturma yükümlülüklerini ihlal ettiklerinin en geç Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi önünde, başvuran aleyhine kararın açıklandığı 13 Şubat 2008 tarihinde anlaşılmalı olması gerekirdi. Bu nedenle başvuranın kötü muamele ve etkili soruşturma yürütülmediğine ilişkin şikayetleri, altı aylık süre aşıldıktan sonra öne sürüldüğü için kabul edilemez bulunmuştur. İHAM, Nisan 2000 tarihinde, Türkiye'de; DGM'lerin yargı yetkisine giren suçlarla ilintili şekilde gözaltında tutulanlara avukata erişim hakkı tanınmadığını ifade ettikten sonra; Güneş'in

polis ifadesinin avukatı olmadan alınmasının Sözleşme madde 6/1 ile bağlantılı olarak madde 6/3/(c)'nin ihlali olarak açıklamıştır. Güneş lehine 1.500 € manevi tazminata hükmeden İHAM, yeniden yargılanmasını öngörmüştür. Karar, 17.02.2016 günü kesinleşmiştir.

17 Kasım 2015**Başvuru No: 32219/05 – İkinci Daire****Tanışma v. Türkiye****Olay Tarihi: 18 Nisan 2003****İHAM'a Başvuru Tarihi: 19 Ağustos 2005****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158805>**

Zekeriya Tanışma, Ekrem Tanışma, Necdet Tanışma ve Zekiye Tanışma'nın; babası, kardeşleri ve annesi oldukları Tuncay Tanışma, İstanbul'da askerlik hizmetini ifa ettiği sırada 18 Nisan 2001 tarihinde yaşamına son vermiştir. Tuncay, 22 Kasım 2002 günü İstanbul'daki eğitim birliğine katılmış, İstanbul Harp Akademileri Komutanlığı Sosyal Tesislerinde kasiyer olarak askerlik görevine devam etmiştir. 8 Ocak 2003 tarihinde görüştüğü psikolog L.K.M. herhangi bir sorunu olmadığına ve "normal" olduğuna karar vermiştir. 16 Nisan 2003 tarihinde Başçavuş M.Y., Tuncay'a arkadaşları ve diğer astsubaylar ve sivil personeller önünde vurarak yaralanmasına neden olmuştur. 18 Nisan 2003 günü Tuncay kantinde kendini asmış halde bulunmuştur. Yüzbaşı H.E. ve emrindeki dört subay ile erlerden oluşan bir soruşturma komisyonu aynı gün delillerin korunması için tüm önlemleri almış, deliller toplamıştır. Klasik otopsi sonucu kendini asarak öldüğü ortaya çıkmıştır. Savcı soruşturma başlatarak birçok asker ve astsubayı dinlemiş, ifadelerden; Tuncay'ın izne ayrılmak istediği ancak izin verilmediği, borçları olduğu, iki gün önce başçavuştan dayak yediği dışında bir husus öğrenilememiştir. Hasdal askeri savcısı 5 Eylül 2003 günü, olayın intihar olduğuna kanaat getirerek kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiştir. 3 Haziran 2003 tarihli iddianame ile Başçavuş M.Y. astını darp ve yaralamadan suçlanmıştır. 22 Ekim 2003 günü verilen kararla Başçavuşa para cezası verilerek bu ceza ertelenmiştir. Başvuranlar 1 Haziran 2004 günü AYİM önünde Milli Savunma Bakanlığı aleyhinde tazminat davası açmışlardır. Burada özellikle Hasdal askeri savcısının kararı nazara alınarak talep, ikiye karşı (ikisi de askeri hakim) üç oyla (askeri hakim olan başkan ve iki muvazzaf subay) reddedilmiştir.

Yukarıda özetlenen süreçte Sözleşmenin 2. maddesinin ihlal edilmediğine karar veren İHAM, öncelikle insan davranışının öngörülemezliğine dikkat çekmiştir. Tuncay'ın orduya katılmadan önce intihar girişiminde bulunabileceğini anlamaya yarayacak ruhsal bozukluklar yaşadığına dair hiçbir belirti olmadığını tespit etmiştir. Psikolog raporunu da nazara alan İHAM, Başçavuş ve diğer üstlerinin intihar girişimini öngöremedikleri için suçlanmasını Sözleşmenin 2. maddesinden doğan yükümlülükleri bakımından “gerçekçi olmayan ve aşırı bir yük yüklemek” olarak değerlendirmiştir. Tazminat davası için, meslekten olmayan hakimlerin mahkemelere katılmasının 6. maddenin ihlalini teşkil etmeyeceğinin altını çizen İHAM; kurmay subayların, askeri hakimler ile aynı kurallara tabi olmalarına rağmen “maaşlarına, sosyal haklarına ve terfilerine ilişkin konuları düzenleyen ordunun hizmetinde” olduklarını kaydetmektedir. Muvazzaf subayların terfileri, hiyerarşik üstleri tarafından önerildiğinden askeri hakimlerle tam olarak aynı anayasal güvencelerden yararlanmamaktadırlar. Bu nedenle, AYİM'in Sözleşme madde 6/1 anlamında “bağımsız ve tarafsız” olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varılmış ve başvurular lehine 6.000 € manevi tazminata hükmedilmiştir. Karar, Büyük Daire'ye sevk edilmiştir.

III. Aralık 2015*

İHAM, Aralık ayı içerisinde toplam 4 karar vermiştir. Bunların 3'ü ihlal içermektedir. Madde 2 (Yaşam hakkı) kapsamında incelenen 1 karar vardır. Madde 5 (Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı) kapsamında incelenerek ihlal bulunan 1 karar vardır. Madde 10 (Düşünce ve İfade özgürlüğü) ihlali bulunan 1 karar vardır. Madde 13 (Etkili başvuru ve hak arama özgürlüğü) ile ilgili olarak incelenen bir karar vardır.

* Yves Emerant OMGBA AKOUDOU, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Programı Öğrencisi

Yaşam Hakkı (2. Madde)**1 Aralık 2015****Başvuru No: 26589/06 – İkinci Daire****Sakine Epözdemir ve Diğerleri v. Türkiye****Olay Tarihi: 25 Kasım 1993****İHAM'a Başvuru Tarihi: 29 Haziran 2006****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158945>**

Başvurucular özellikle, devletin Şevket Epözdemir'in yaşam hakkını koruyamadığını iddia etmişler. Bunun yanı sıra Epözdemir'in ölümüne neden olan olayların etkili bir soruşturma yapılmadığı gerekçeyle aydınlatılmadığını ileri sürmüşler ve bu bağlamda Sözleşme'nin 2, 6 ve 13. maddelerinin ihlal edildiğine ilişkin şikayette bulunmuşlardır. İHAM, Sözleşme kapsamındaki devletin koruma görevini yerine getirebilmesini kolaylaştırma yükümlüğünü de açıkça bireylere yüklemiştir. İHAM'a göre bireylerin devlete, yaşamı tehdit altına alan olgu, olay veya durumu haber vermesi gerekir. Eğer devlet böyle bir olgu, olay veya durumdan haberdar olmasına rağmen yaşam hakkını korumak için hiçbir eylemde bulunmuyorsa, kusurlu olur. İHAM başvurucuların, ölen Şevket Epözdemir'in yaşamına yönelik tehditlerin farkında olduklarını; ancak onların bu konuda yetkililere hiçbir haber vermediklerini tespit etmiştir. Bu sebeple İHAM, oyçokluğu ile olayda İHAS madde 2'nin ihlali bulunmadığına karar vermiştir.

Kişî Özgürlüğü ve Güvenliği Hakkı (5. Madde)**15 Aralık 2015****Başvuru No: 76476/12 – İkinci Daire****Yavuz Selim Güler v. Türkiye****Olay Tarihi: 10 Ekim 2011****İHAM'a Başvuru Tarihi: 22 Ekim 2012****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-159206>**

Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürerek, özgürlüğü kısıtlayıcı iki günlük disiplin cezasının, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından değil de, askeri hiyerarşik üstleri tarafından verilmiş olmasından şikâyet etmektedir. Mahkeme, başvuranlar hakkındaki tutukluluk kararlarının emir komuta zinciri içerisinde bulunan askeri üstleri tarafından verildiğini, bu kişilerin karar verme hususundaki yetkilerini

bu hiyerarşik ilişkiden aldığını, ayrıca, bu hiyerarşik yapı içerisinde kendilerinin de bağımsızlıklarının bulunmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca Mahkeme, disiplin cezasını veren kişinin, askeri olarak hiyerarşik üstüne yaptığı itiraz başvurusunu da Sözleşme'nin 5. maddesi uyarınca, yargı güvencesine dair teminatları sağlamadığını ortaya koymuştur. Sonuç olarak, başvuranın tutukluluğu “yetkili bir mahkeme tarafından verilen mahkûmiyet kararının ardından” yasal bir tutukluluk olarak nitelendirilmemiştir. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

İfade Özgürlüğü (10. Madde)

1 Aralık 2015

Başvuru No: 48226/10, 14027/11 – İkinci Daire

Cengiz ve Diğerleri v. Türkiye

Olay Tarihi: 5 Mayıs 2008

İHAM'a Başvuru Tarihi: 20 Temmuz 2010

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158948>

Türk Mahkemeleri tarafından, Atatürk'ün hatırasına hakaret içeren 10 video görüntüsünün yayınlanmasını durdurmak için youtube.com adlı web sitesine erişim engellenmiştir. Bunun üzerine kullanıcılar, düşünce ve ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğini ileri sürerek İHAS madde 10 kapsamında, İHAM'a başvuruda bulunmuştur. Başvuruculara göre bu tedbir orantısızdır. Çünkü dava konusu olan videolar yüzünden bu videolar dışındaki diğer dosyalara da erişim engellenmiş ve bunların yayılması yasaklanmıştır. İHAM'a göre, bir haberleşme aracına yönelik engelleme kararına itiraz hakkı sadece o haberleşme aracının sahibinde değildir. Somut duruma göre itiraza hakkı olabilecek kişiler mahkeme tarafından değerlendirilmelidir. Bu tespitin ardından İHAM, Sözleşme'nin 10. Maddesi bağlamında esas hakkındaki görüşünü bildirmiştir. Sözü edilen madde herkesin haber alma ve verme hakkını korumaktadır. 10. madde haberlerin hem içeriğini hem de bu haberlerin yayılması amacını ilgilendirir. Bu hakkın sınırlandırılması bir taraftan haber alma bir diğer taraftan da haber verme hakkını etkileyecektir. İHAM, İHAS madde 10'un ihlal edildiğine karar vermiştir.

Etkili Başvuru ve Hak Arama Özgürlüğü (13. Madde)**15 Aralık 2015****Başvuru No: 4947/04 – İkinci Daire****Emin Gurban v. Türkiye****Olay Tarihi: 11 Ekim 1996****İHAM'a Başvuru Tarihi: 23 Aralık 2003****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-159194>**

Başvuran, 4771 sayılı Kanun'un 1/B maddesinin 2. fıkrası uyarınca, gözden geçirilme ve salıverilme ihtimali olmaksızın, indirim yapılmayacak mahiyette müebbet hapis cezasına mahkûm edilmesinin, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında işkence veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele anlamına geldiği hususunda şikâyetçi olmuştur. Mahkemeye göre, söz konusu tespit, müebbet mahkûmunun davranışlarında, cezaevinde tutulmaya devam edilmesini haklı kılacak meşru cezalandırma gerekçelerinin ortadan kalktığı anlamına gelecek kadar önemli değişimlerin yaşanıp yaşanmadığının adli mercilerce veya diğer makamlarca değerlendirilmesini sağlayacak bir gözden geçirme mekanizmasının oluşturulmasını gerektirmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin 6/1 maddesine dayanarak, makul bir süre içinde yargılanmadığı hususunda şikâyetçi olmuştur. Ayrıca, Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamında, ceza yargılamalarının aşırı uzunluğuyla ilgili olarak şikâyette bulunmak üzere başvurabileceği etkin iç hukuk yollarının mevcut olmadığını ileri sürmüştür. İHAM, Sözleşme'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın Sözleşme'nin 6/1 maddesi kapsamındaki şikâyetleriyle ilgili olarak başvurabileceği etkin bir iç hukuk yolunun mevcut olduğunun Hükümet tarafından ispatlanamadığı kanaatine varmıştır. Dolayısıyla İHAM, Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

IV. Ocak 2016*

İHAM 2016 yılının Ocak ayında toplam 5 karar vermiştir. Kararların hepsi çeşitli maddelerin ihlal edildiği yönündedir. Bu kapsamda kararlardan ikisi, 11. Maddede düzenlenen örgütlenme özgürlüğüne ilişkin

* Ar. Gör. Alper Işık, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı

kindir. Örgütlenme özgürlüğünün ihlaline ilişkin kararlardan birinde ayrıca ek 1 numaralı Protokol'ün 3. Maddesinde düzenlenen serbest seçim hakkına ilişkin de ihlal bulunmaktadır. Diğer kararlardan biri ise 6. Maddede düzenlenen adil yargılanma hakkı, biri 10. Maddede düzenlenen ifade özgürlüğü, biri de 3. Maddede düzenlenen insanlık dışı muamele yasağına ilişkindir.

Örgütlenme Özgürlüğü (11. Madde) ve Serbest Seçim Hakkı (Ek 1 numaralı Protokol 3. Madde)

12 Ocak 2016

Başvuru No: 3870/10, 3878/10, 15616/10, 21919/10, 39118/10, 37272/10 – İkinci Daire

Demokratik Toplum Partisi ve Diğerleri v Türkiye Kararı

Olay Tarihi: 11 Aralık 2009 İHAM'a Başvuru Tarihleri: 20 Ocak, 4 Mart, 15 Mart, 8 Haziran, 14 Haziran 2010

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160074>

Olay, Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) kapatılması ve bazı üyelerinin milletvekilliklerinin düşürülmesine ilişkindir. Mahkeme, DTP'nin kapatılmasına karar veren Anayasa Mahkemesi'nin gerekçelerini ifade özgürlüğüne müdahaleye yeterli olarak görmemektedir.

Mahkeme DTP'nin hiçbir projesini demokratik toplum kavramıyla uyumsuz olarak tanımlamamaktadır, ayrıca partinin iki eş başkanı tarafından yapılan konuşmalar da, kuvvet kullanımını, silahlı direnişi, ayaklanmayı teşvik etmediğinden dolayı kapatmayı haklı gösterecek nitelikte değildir. Partinin, kendi üyelerinin ve temsilcilerinin eylem ve sözlerinin teröriste dolaylı bir destek olarak yorumlanabilmesi ifadeleri sebebiyle terörle arasına açık bir mesafe koymadığı söylenerek böyle bir önlemin sosyal bir ihtiyaca cevap verdiği iddia edilebilir. Ancak, kamu düzenine sınırlı ve siyasal etkisi ve başkalarının hak ve özgürlüklerini koruma bakımından söz konusu eyleme geçmedeki başarısızlık, başlı başına bütün partinin kapatılmasını meşrulaştıracak bir neden değildir.

Yapılan yargılama sonucunda İHAM oybirliğiyle, İHAS'ın 11. maddesinde düzenlenen örgütlenme özgürlüğünün ihlali sonucuna varmıştır. Ayrıca Mahkeme, milletvekillikleri düşürülen Aysel Tuğluk ve Ahmet Türk'ün 1 numaralı Protokol'ün 3. Maddesinde düzenlenen serbest seçim haklarının ihlal edildiğini belirtmiştir.

Örgütlenme Özgürlüğü (11. Madde)**19 Ocak 2016****Başvuru No: 17526/10 – İkinci Daire****Gülcü v Türkiye****Olay Tarihi: 14 Temmuz 2008****İHAM'a Başvuru Tarihi: 16 Mart 2010****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160215>**

Olay, 1992 Diyarbakır doğumlu Ferit Gülcü'nün, Temmuz 2008'de Diyarbakır'da gerçekleşen bir protestoya katıldıktan ve polislerle taş atıktan sonra, yasa dışı silahlı bir örgüt olan PKK üyeliği sebebiyle mahkum edilmesi ve tutuklanmasına ilişkindir. Gülcü ayrıca, terörist örgüt lehinde propaganda yapmak ve polise direnmekten dolayı da mahkum edilmiştir.

Mahkeme ilk olarak Gülcü'nün polise karşı şiddet uygulamış olsa bile, bu iddiaları destekleyen kanıt bulunmadığını belirtmiştir. Ayrıca yerel mahkeme Gülcü'nün örgüt üyesi olduğuna ya da örgüt lehine propagandada bulunduğuna ilişkin bir kanıt da ortaya koyamamıştır. Bunlarla birlikte, olay anında 15 yaşında olan Gülcü'ye verilen cezanın ağırlığı (7,5 yıl hapis cezası), kişinin yaşına bakıldığında suçun önlenmesi ve hakların ve özgürlüklerin korunması amaçlarıyla orantısızdır.

Yapılan yargılama sonucunda İHAM oybirliğiyle, İHAS'ın 11. maddesinde düzenlenen örgütlenme özgürlüğünün ihlali sonucuna varmıştır.

Adil Yargılanma ve Hukuki Yardımdan Yararlanma Hakkı (6. Madde)**12 Ocak 2016****Başvuru No: 20564/10 – İkinci Daire****İrmak v Türkiye****Olay Tarihi: 11 Ocak 1996****İHAM'a Başvuru Tarihi: 24 Mart 2010****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-159909>**

Başvurucu 1977 doğumlu, Türk vatandaşı Nurettin İrmak Diyarbakır Cezaevinde mahkumdur. Olay, başvurucunun göz altında uğradığı

kötü muamele ve kendisine karşı yürütülen ceza soruşturmasında uğradığı adaletsizliklere ilişkin şikayetlerini içermektedir.

Bay İrmak, 1996 yılının Ocak ayında yasa dışı bir örgüt olan Hizbullah üyesi olduğu şüphesiyle yakalanmış ve göz altına alınmıştır. Polis göz altısında müdafisi olmadan sorgulanırken, örgüt üyesi olduğunu kabul etmiş ve örgüte ilişkin faaliyetleri hakkında detaylı açıklamalar yapmıştır. Başvurucu, şubat 1996'da önce savcı daha sonra ise hakim önüne getirilmiş ve önceki ifadesini geri aldığını, ifadeyi zorla imzaladığını belirtmiştir. Sonrasında ise başvurucu tutuklanarak hakkında ülkeyi bölme amacı güden faaliyetler yürütmekten dolayı dava açılmıştır. Haziran 1996'da duruşmada serbest bırakılmıştır.

Dava devam ederken, Bay İrmak Şubat 2002'de tekrar yakalanmıştır. Müdafisi olmadan sorgulanmış, tekrar örgüt üyeliğini açıklamış ve örgüt tarafından yapılan birkaç cinayete ve adam kaçırmaya faaliyetine iştirak ettiğini belirtmiştir. Mahkemede, ifadesini geri almış, göz altında gözlerinin bağlandığını ve evrakları imzalamaya zorlandığını ileri sürmüştür. Başvurucu tekrar tutuklanmıştır. Temmuz 2008'de anayasal düzeni zorla değiştirmeye kalkışmaktan ömür boyu hapse mahkum edilmiştir. 2009'un Ekim ayında ise karar üst mahkeme tarafından onaylanmıştır.

Özellikle 6. Madde 1 ve 3 c (Adil yargılanma ve hukuki yardımdan yararlanma) numaralı fıkralarına dayanarak, Bay İrmak, yargılama sürecinin hazırlık soruşturması aşamasında hiçbir hukuki yardım almadığından yakınmaktadır. İHAM, bu durumun adil yargılanma hakkını düzenleyen İHAS'ın 6. Maddesinin 1 ve 3 (c) fıkralarına aykırı olduğuna karar vermiştir.

İfade Özgürlüğü (10. Madde)

19 Ocak 2016

Başvuru No: 49085/07 – İkinci Daire

Görmüş ve Diğerleri v Türkiye

Olay Tarihi: 13 Nisan 2007

İHAM'a Başvuru Tarihi: 9 Kasım 2007

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160244>

Başvurucular, Ahmet Alper Görmüş, Mehmet Ferda Balancar, Ahmet Haşim Akman, Ahmet Şık, Nevzat Çiçek ve Banu Uzdeper, Antalya ve İstanbul'da yaşayan gazetecilerdir. Başvuranlardan Ahmet Al-

per Görmüş, haftalık olarak yayınlanan Nokta dergisinin yayın yönetmeni, Mehmet Ferda Balancar ve Ahmet Haşim Akman yazı işleri müdürleri, Ahmet Şık, Nevzat Çiçek ve Banu Uzdeper ise dergide çalışan araştırmacı gazetecilerdir.

Olay, ifade özgürlüğünün üç farklı boyutuna temas etmektedir; gazetecinin haber kaynağını gizlemesi, gizli belgelerin açıklanması ve bilgiyi sızdıranın korunması. Mahkeme, haftalık bir dergi olan Nokta dergisi tarafından, gazetecileri lehte ve aleyhte olarak tasnif eden gizli bir askeri belgeye dayanarak basılan bir makaleye ilişkindir. İfade özgürlüğünün önemini vurgulayan mahkeme kamu çıkarını ortaya çıkaran gazetecilik kaynaklarının, devlet yetkilileri de dahil olmak üzere, korunmasıyla ilgili olarak, gazetecilerin ifade özgürlüğüne müdahalenin amaçlanan yasal hedefle orantılı olmadığına, zorlayıcı bir sosyal ihtiyaca cevap vermediğine ve bu yüzden demokratik bir toplumda gerekli olmadığına; ilgili makaleyle alakalı olmamasına rağmen derginin tüm bilgisayarlarına el koymanın ve erişim ve depolamayı içeren müdahalenin, kamu çalışanı olan kaynakları (whistle-blower) tespit etmek için yapıldığına karar verildi. Son olarak, mahkeme, söz konusu tedbirin, genel çıkarları ilgilendiren (ordu dahil olmak üzere) konularda kamuoyunu bilgilendirmek için basına yardımcı olan potansiyel kaynakları caydırmak için alındığını değerlendirdi. Yapılan yargılama sonucunda İHAM, oybirliğiyle, İHAS'ın 10. Maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

İnsanlık Dışı ve Aşağılayıcı Muamele Yasağı (3. Madde)

26 Ocak 2016

Başvuru No: 22643/07 – İkinci Daire

Alpar v Türkiye

Olay Tarihi: 9 Mayıs 2002

İHAM'a Başvuru Tarihi: 21 Mayıs 2007

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160092>

Başvurucu Turgut Alpar, 9 Mayıs 2002 tarihinde yapılan kimlik kontrolü sırasında ve sonrasında polis merkezindeki sorgusunda kötü muameleye maruz kaldığını belirtmektedir. Mahkeme, otoritelerin Turgut Alpar'ın kötü muamele iddialarını etkili şekilde soruşturulmadığını tespit etmiştir. Yargısal otoriteler inandırıcı bir hukuki muhakemeden ve

yakalama esnasında kullanılan kuvveti belirlemekten kaçınmıştır. Ayrıca mahkeme, ceza soruşturmasının yalnızca tutuklamadan sonraki kötü muamele iddialarını incelediğini tespit etmiştir.

Yapılan yargılama sonucunda İHAM, İHAS'ın 3. Maddesinde düzenlenen insanlık dışı ve aşağılayıcı muamelelerin yasaklanması düzenlemesinin usul yönünden ihlal edildiğine hükmetmiştir.

V. Şubat 2016*

İHAM Şubat ayı içerisinde toplam 11 karar vermiştir. Bunlardan 9'u ihlal içermektedir. Yaşam hakkı (madde 2) kapsamında incelenen dört karar vardır. Bunlardan üçü ihlaldir. Madde 3 (işkence yasağı) kapsamında incelenerek ihlal bulunmayan bir karar vardır. Madde 6 (adil yargılama hakkı) ihlali bulunan üç karar vardır. Bu kararlardan biri aynı zamanda Madde 10 ihlali de içermektedir. Madde 8 (özel yaşama ve aile yaşamına saygı hakkı) ihlali bulunan bir karar vardır. Bu karar aynı zamanda madde 6 ihlali de içermektedir. Madde 10 (düşünce ve ifade özgürlüğü) ihlali bulunan bir karar vardır. Madde 14 (ayrımcılık yasağı) ve Protokol No: 1 madde 2 (eğitim hakkı) ihlali bulunan bir karar vardır.

Yaşam Hakkı (2. Madde)

23 Şubat 2016

Başvuru No: 55354/11 – İkinci Daire

Civek v. Türkiye

Olay Tarihi: 14 Ocak 2011

İHAM'a Başvuru Tarihi: 5 Temmuz 2011

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161058>

Bu davada, İHAS madde 2'nin ihlal edildiği gerekçesi ile İHAM'a başvurulmuştur. Başvuruculara göre anneleri, babaları tarafından defalarca ölüm tehdidi almış; fakat Türk hükümeti tarafından gerektiği şekilde korunamamıştır.

Başvurucuların annesi olan Selma Civek, aile içi şiddete maruz kalmıştır. Bu sebeple belirli bir dönem çocukları ile birlikte Ankara'da bir bakım evinde bulunmuştur. Daha sonra evine dönmüş; ancak yine

* Ar. Gör. Cansu Koç, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı

eşinden şiddet görmüş ve onun hakkında şikayette bulunmuştur. Selma Civek'in eşi HC için geçici tedbir uygulamasına gidilse de HC bu yöndeki karara uymamıştır ve neticede karısını öldürerek ömür boyu hapis cezasına mahkum olmuştur.

İHAM öncelikle bu olayda iç hukuk yolu olarak AYM'ne bireysel başvuru yapılmamış olmasını değerlendirmiştir. İHAM, başvuruların kendilerine yaptıkları başvuru sırasında bu hukuk yolunun olmadığını tespit etmiş, davanın kabul edilebilirliğine karar vermiştir.

İHAM esasa ilişkin yapmış olduğu değerlendirmesinde, İHAS madde 2'yi yorumlamış ve bu maddenin devlete bazı durumlarda yaşam hakkını korumak için pozitif yükümlülükler de yüklediğini belirtmiştir. Ancak İHAM, Türk yetkililerinin böyle bir yaşam tehdidi olduğu hususundan haberdar olması durumunda sorumlu olacaklarını da ayrıca belirtmiştir.

İHAM olayı ele aldığı anda Türk yetkililerinin mağdurun yaşam tehdidi altında olduğunu bildiklerini, mağdurun korunması için bazı önlemler aldıklarını; ancak bu önlemlerin yeterli ve somut önlemler olmadığını belirtmiştir. Bu sebeple Mahkeme, İHAS madde 2'nin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme anneleri tarafından bakılıyor olsalar da Selma Civek'in çocuklarının maddi tazminata hakkı olmadığı yönünde değerlendirme yapmış; Türk Hükümeti manevi tazminat olarak 50000 Euro ve masraf ve giderler için 3000 Euro ödemeye mahkum edilmiştir.

9 Şubat 2016

Başvuru No: 14777/08- İkinci Daire

Öztünç v. Türkiye

Olay Tarihi: 9 Ağustos 1984

İHAM'a Başvuru Tarihi: 11 Mart 2008

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160419>

Başvuranları kabul edilebilir bulunan Şükrü Öztünç ve Lezgin Öztünç, akrabalarının ölümüne ilişkin olarak Türk mahkemelerinde yapılan yargılamanın etkili olmadığını iddia ederek İHAM'a başvuruda bulunmuşlardır. Başvuranlar, Türk yetkililerin suçlunun yakalanması ve tutuklanmasında yetersiz kaldıklarını iddia etmişlerdir.

İHAM, söz konusu şikayetlerin İHAS madde 2 kapsamında incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. İlgili maddeye göre, herkesin yaşam hakkı kanunla korunmaktadır.

İHAM, olayda davanın otuz yıl sürdüğünü belirterek yaşam hakkının korunması için devletin gerekli önemleri alması ve cezalandırma mekanizmasını etkili bir biçimde çalıştırmayı sağlaması gerektiğini ortaya koymuştur. Mahkeme, yargılamada makul sürenin aşılmasını yaşam hakkı ihlali olarak değerlendirmiştir.

Mahkeme başvurulara toplam 30000 Euro manevi tazminat ödenmesi gerektiğine karar vermiştir.

2 Şubat 2016

Başvuru No: 41465/09 – İkinci Daire

Muhacir Çiçek ve Diğerleri v. Türkiye

Olay Tarihi: 3 Eylül 2008

İHAM'a Başvuru Tarihi: 23 Temmuz 2009

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160731>

Başvuranlar, akrabaları Reşat Çiçek'in askeri bir operasyon sırasında öldürülmesinin etkili bir şekilde soruşturulmadığı gerekçesi ile İHAS madde 2'nin ihlal edildiğini ileri sürerek İHAM'a başvurmuştur.

Reşat Çiçek, PKK'nın operasyon yapacağı ihbarının aldığı bir günde jandarma tutanağına göre yoldan geçerken dur ihtarına uymamış ve neticede çıkan çatışmada öldürülmüştür.

Reşat Çiçek'in ailesi, onun PKK ile ilişkili olduğuna, üzerinde silah bulunduğuna ve ateş açtığına dair herhangi bir delil olmadığını ileri sürmüş ve Türk mahkemelerinde dava açmak istemiştir. Ancak jandarma tutanağının yeterli olduğu gerekçesi ile savcılık tarafından takipsizlik kararı verilmiş ve buna ilişkin yapılan itirazlar da reddedilmiştir.

İHAM olayda etkili bir soruşturma yapılmadığını tespit ederek bunun yaşam hakkını düzenleyen madde 2 ile bağdaşmadığını belirtmiştir.

Dolayısıyla İHAM, İHAS madde 2'nin ihlal edildiğine ve başvurulara ortak olarak maddi tazminat için 10000 Euro ve masraf ve giderler için 5000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

2 Şubat 2016**Başvuru No: 3648/04- İkinci Daire****Cavit Tınarhoğlu v. Türkiye****Olay Tarihi: 28 Temmuz 1998****İHAM'a Başvuru Tarihi: 12 Aralık 2003****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160257>**

Cavit Tınarhoğlu bir kulübe bağlı olarak işletilen plajda yüzerken yine aynı kulüp tarafından denize çıkarılan tekne, kendisine çarpmıştır.

Başvuran olayda devletin gerekli sahil güvenlik önlemlerini almadığını söyleyerek Sözleşmenin 2. maddesinin, olayın ailesi üzerinde trajik etkileri olduğunu ileri sürerek de 8. maddesinin (özel yaşama ve aile yaşamına saygı hakkı) ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme iddiaları öncelikle madde 2 kapsamında ele almıştır. İHAM, doğası gereği tehlike olan durumlarda yetkililerin gerekli kontrol mekanizmalarını işletmelerini yaşam hakkının bir gereği olarak nitelendirilmiş; ancak olayda devlete yüklenebilecek bir sorumluluk söz konusu olmadığını tespit etmiştir. Çünkü yapılan incelemelerde devletin sahil güvenliğine ilişkin mevzuatı ve uygulaması yetersiz bulunmamıştır. Bu sebeple Mahkeme olayda madde 2 ihlali olmadığına dolayısıyla madde 8'in de ihlal edilmediğine karar vermiştir.

İşkence Yasağı (3. Madde)**23 Şubat 2016****Başvuru No: 20272/08 – İkinci Daire****Özen ve Diğerleri v. Türkiye****Olay Tarihi: 5 Nisan 2007****İHAM'a Başvuru Tarihi: 10 Temmuz 2008****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161049>**

Başvuranlar, polis tarafından karakola getirildikleri sırada şiddete maruz kaldıklarını ve bunun İHAS madde 3'te düzenlenen işkence yasağını ihlal ettiğini iddia ederek İHAM'a başvurmuşlardır.

İHAM öncelikle devlet kontrolü sırasında yaşanan olaylar için (örneğin gözaltı gibi) ispat külfetinin devlete ait olduğunu belirtmiştir. Ardından olaya ilişkin yaptığı incelemesinde karakolda bir arbede çıktığını,

polisin başvuruçuları durdurmak için güç kullandığını ve bu gücün durdurma amacı ile orantılı olduğunu tespit etmiştir.

Bu sebeple Mahkeme, işkence yasağının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Adil Yargılanma Hakkı (6. Madde)

9 Şubat 2016

Başvuru No: 25764/09, 25773/09, 25786/09, 25793/09, 25804/09, 25811/09, 25815/09, 25928/09, 25936/09, 25944/09, 26233/09, 26242/09, 26245/09, 26249/09, 26252/09, 26254/09, 26719/09, 26726/09 ve 27222/09 – İkinci Daire

Yalçınkaya ve Diğerleri v. Türkiye

Olay Tarihi: 18 Temmuz 2008

İHAM'a Başvuru Tarihi: 27 Nisan 2009

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-162686>

Başvuranlar, ilgili davada haklarında yürütülen ceza yargılamasının İHAS madde 10 ve İHAS madde 6'yı ihlal ettiği yönünde şikayette bulunmuştur.

Olayda başvuran kişiler, Abdullah Öcalan için "Sayın" ifadesini kullandıkları gerekçesi ile suçu ve suçluyu övme suçu kapsamında yargılanmış ve para cezasına çarptırılmıştır.

İHAM, değerlendirmesinde öncelikle ifade özgürlüğünün kısıtlanması için demokratik toplumda gereklilik ve zorunluluk kriterlerinin olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Mahkeme, sözü edilen olayda somut bir tehlike ve şiddete çağrı olmadığını belirterek yapılan sınırlandırmanın İHAS madde 10'u ihlal ettiğine hükmetmiştir.

Ayrıca başvuranlar para cezası miktarının azlığı sebebiyle Yargıtay'a başvuramadıklarını ve bu sebeple adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme, bu şikayeti değerlendirerek para cezası miktarının azlığı sebebiyle Yargıtay'a başvurulamamasının mahkemeye erişim hakkını kısıtladığını ve dolayısıyla İHAS madde 6'nın ihlal edildiğini ortaya koymuştur.

Mahkeme, maddi zarar için her başvuruçuya 640 Euro, manevi zarar için yine her başvuruçuya 2500 Euro ve mahkeme masraf ve giderleri için ise toplamda 1000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

Mahkeme 1 Ekim 2013 yılında verdiği bu karara ilişkin olarak 9 Şubat 2016' da bir gözden geçirme kararı vermiştir. Bu kararda, 1 Ekim 2013 tarihinden önce hayatını kaybeden başvurana verilmesi gereken tazminatın varislerine ödenmesine karar verilmiştir.

9 Şubat 2016**Başvuru No: 582/05- İkinci Daire****Çelebi ve Diğerleri v. Türkiye****Olay Tarihi: 4 Mayıs 2000****İHAM'a Başvuru Tarihi: 12 Ekim 2004****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160415>**

Başvuranlar Hayati Çelebi ve diğer 19 kişi, İHAS madde 6'ya dayanarak İHAM'a başvurmuştur.

2000 yılında başvuranlar, 1999 depreminde yıkılan evlerinde kalitesiz malzeme kullanıldığı gerekçesi ile ilgili inşaat şirketine Türk mahkemelerinde dava açmıştır; ancak bu yargılamada evlerin 1975 yılında yapıldığı söylenmiş ve 10 yıllık zamanaşımı süresinin geçmiş olduğu gerekçesi ile dava reddedilmiştir. Yargıtay'a yapılan başvuru da yine aynı şekilde ret kararı ile sonuçlanmıştır.

Ardından Yargıtay'ın başka bir dairesinin benzeri bir olayda, 10 yıllık zamanaşımı süresini kabul etmeyerek verdiği bir karar söz konusu olmuştur. Bu karar emsal alınarak açılan dava ise yine sonuçsuz kalmıştır. Bunun üzerine İHAM'a başvurulmuştur.

İHAM benzer bir durumda Türk Mahkemelerinde bir davanın görülmesi mümkün olmuşken olayda usul bakımından davanın reddedilerek yargılamanın yapılmamış olmasının adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine ve başvuran kişilere toplam 90000 Euro manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

2 Şubat 2016

Başvuru No: 2082/05- İkinci Daire

Aydın Çetinkaya v. Türkiye

Olay Tarihi: 23 Mart 2002

İHAM'a Başvuru Tarihi: 16 Kasım 2004

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160259>

Başvuran Çetinkaya 1993 yılında, Türk mahkemelerinde yapılan yargılamasında, öldürme suçundan hüküm giymiş ve yirmi dört yıl hapis cezası ile cezalandırılmıştır. 8 Mart 2002 tarihinde ise cezaevinden şartlı olarak tahliye edilmiştir. Başvuran şartlı tahliyesinden sonra, 23 Mart 2002'de, bir suç örgütünün lideri olduğu ve ŞH ile oğlu HH'nin kaçırılması teşebbüsüne karıştığı şüphesiyle polis tarafında evinde yakalanmış ve gözaltına alınmıştır. Aynı suç şüphesi kapsamında başvuran dışında altı kişi daha gözaltına alınmıştır.

Başvuran, cezaevinde kaldığı süre boyunca kötü muameleye maruz kaldığını iddia etmiştir. Özellikle, beş gün boyunca gözlerinin bağlandığını ve ellerinin demir bir çubuk ile kelepçelendiğini ileri sürmüştür. Ayrıca dövüldüğünü, kendisine elektrik şoku verildiğini, bacakları ve kolları gerilerek yatağa yatırıldığını ve genital bölgesinin sıkıştırıldığını söylemiştir.

Hükümete göre ise başvuran kendi davranışları sonucunda yaralanmıştır. Vücudunda yer alan çizik ve izler kelepçesini kırmaya çalışırken olmuş ve başını da yere vurmuştur. Buna dayanak olarak belirli bir zaman diliminde çekilen video görüntüleri ve bir de polis raporu gösterilmiştir.

Ayrıca başvuranın ifadesi alınırken kendisi tarafından imzalanan bir belgeye göre başvuran hapisteyken bir cep telefonu edinmiştir. Bu telefon kullanılarak yapılan konuşmalar polis tarafından ele geçirilmiştir. Polis memurlarının iddiasına göre başvuran bu telefonla birçok kişinin kaçırılması için talimat vermiş ve suç örgütünün lideri olarak kabul edilmiştir. Başvuran sözü edilen telefon konuşmalarını yaptığı iddiasını ve buna ilişkin suç içeren faaliyetleri gerçekleştirdiğini reddetmiştir.

27 Mart 2002'de başvuran, İstanbul DGM savcısının önüne çıkmıştır. Kendisine yöneltilen suçlamaları reddetmiş ve gözaltında işkenceye maruz kaldığını öne sürmüştür. Ancak aynı gün bir yargıç tarafından tekrar tutuklanmıştır.

23 ve 27 Mart 2002 tarihleri arasında başvuran ile aynı gün gözaltına alınan altı kişi de polise ifade vermiştir. Bu ifadelerden bazılarına göre, başvuran suç örgütünün lideri olmuş ve Ş.H. adlı şahsın kaçırılması için talimat vermiştir. Bu kişiler de gözaltına alındıkları süre içerisinde ve sonrasında muayene olmuşlar ve bazılarının vücudunun çeşitli bölgelerinde yaralanmalar olduğu tespit edilmiştir.

Başvuran, İHAM'a yaptığı başvurusunda da gözaltındayken işkenceye maruz kaldığını söylemiş ve söz konusu iddialara yönelik olarak iç hukukta etkili bir soruşturma yapılmadığını dile getirmiştir.

Sözleşmenin 3. maddesinin ihlali iddiası, İHAM tarafından ele alındığında, mevcut dava koşullarında bir temyiz başvurusunun gerekli olduğu ortaya konulmuştur. Dolayısıyla İHAM, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle bu iddiayı kabul edilemez bulmuştur.

Başvuran ayrıca, İstanbul DGM'nin kötü muamele sonucu alınan ifadeleri kullandığı ve bu nedenle adil yargılanma hakkını tanımadığı gerekçesiyle Sözleşmenin 6 ve 13. maddeleri (adil yargılanma hakkı ve etkin hukuksal başvuru yollarına hak) uyarınca şikayette bulunmuştur.

İHAM bu şikayetlerin madde 6/1'e göre incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

Mahkeme, davada işkence altında alınan ifadelerin kararda kullanılmaması için bir önlem alınmadığını tespit etmiştir. Bu ifadelerin kullanılması, karar bakımından mutlaka belirleyici olmasa da başvuranın yargılmasını bir bütün olarak haksız hale getirmektedir, İHAS madde 6/1 dolayısıyla ihlal edilmiştir.

Başvuran ilk derece mahkemesinin kararının, diğer şeylerin yanı sıra kendisi tarafından gerçekleştirilmeyen telefon konuşması kayıtlarına dayalı olduğundan şikayet etmiştir.

İHAM ise kötü muamele sırasında alınan ifadelerin mahkeme tarafından kullanmasının zaten madde 6'yı ihlal ettiğini, dolayısıyla aynı ihlal iddiası altında başka bir konunun ne usul ne esas bakımından incelenmesine gerek olmadığını belirtmiştir.

Başvuran, tutuklanmasının Sözleşmenin 5, 6, 17 ve 18. Maddelerini (kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı, adil yargılanma hakkı, hakları kötüye kullanma yasağı, haklara getirilecek kısıtlanmaların sınırlandırılması) ihlal ettiğini söylemiştir.

Bu iddialar altı aylık süre koşulunun kaçırılmış olması sebebiyle kabul edilemez bulunmuştur.

Mahkeme başvurusuna manevi tazminat olarak 2000 Euro, masraf ve giderler için ise 5000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

Ayrıca İHAM'a göre en uygun telafi şekli madde 6'ya uygun olarak yeniden yargılama yapılması olacaktır. Yeniden yargılanmayı başvuran talep etmelidir.

Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı (8. Madde)

Başvuru No: 18650/05 – İkinci Daire

Sodan v. Türkiye

Olay Tarihi: 16 Haziran 1998

İHAM'a Başvuru Tarihi: 6 Mayıs 2005

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160260>

Bu davada Ramazan Sodan, özel yaşama ve aile yaşamına saygı hakkını düzenleyen İHAS madde 8'in ihlali gerekçesi ile İHAM'a başvurmuştur.

Sodan, 1998 tarihinde vali yardımcılığı yaparken Türk yetkilileri tarafından kendisi hakkında araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda Sodan'ın eşinin türbanlı olduğu, yaşam tarzının muhafazakar olabileceği ve irticai faaliyetlerde bulunabileceği kanaati ile kendisinin görev yeri değiştirilmiştir.

Sodan hakkında verilen bu karar; İHAM tarafından, yasa ile ön görülmüş olmaması ve demokratik toplum gerekleri ile bağdaşmaması gerekçeleri ile İHAS madde 8'in ihlali olarak değerlendirilmiştir. Mahkeme herhangi bir eylem olmadan dini inanç veya kıyafet özellikleri gibi kişisel özellikler dikkate alınarak verilen kararların özel yaşama müdahale eder nitelikte olduğunu ayrıca belirtmiştir.

Ayrıca mahkeme, Türk mahkemelerinde görülen davanın makul süreyi aşması sebebiyle İHAS madde 6/1'in de ihlal edildiğine karar vermiştir.

Türk Hükümeti başvurana manevi tazminat olarak 9000 Euro ödemeye mahkum edilmiştir.

İfade Özgürlüğü (10. Madde)**2 Şubat 2016****Başvuru No: 23497/05 – İkinci Daire****Erdener v. Türkiye****Olay Tarihi: 13 Ağustos 2002****İHAM'a Başvuru Tarihi: 7 Haziran 2005****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160261>**

Başvuran Erdener, Türk hükümetinde bir dönemin başbakanı olan kişinin sağlık durumu hakkında yapmış olduğu açıklamalar sebebiyle para cezasına çarptırılmasının, İHAS'ın ifade özgürlüğünü düzenleyen 10. maddesini; düşünce, vicdan ve din özgürlüğünü düzenleyen 9. maddesini ve adil yargılanma hakkını düzenleyen 6. maddesini ihlal ettiği gerekçesi ile İHAM'a başvurmuştur.

Dönemin başbakanının sağlık sorunlarına ilişkin olarak parlamentoda bir takım söylentiler dolaşmaktaydı. Bu söylentileri içeren bir yazı, Milliyet gazetesinde kaleme alınmıştır. Bu yazı, yazar ve iki milletvekilinin görüşlerine dayanıyordu. Başvuran Erdener ise bahsi geçen iki milletvekilinden biriydi. Yazıda ilgili hastanede başbakanın hastalığının nüksettiğine, son tedavisine gitmediğine ve kendisine çalışma kabiliyetini yitirdiğine dair rapor verildiğine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

İHAM, şikayetin İHAS madde 10 kapsamında incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. Mahkeme, Erdener tarafından dile getirilen başbakanın sağlık durumuna ilişkin iddiaların hem medyada hem de parlamentoda konuşulduğunu ve özellikle Türk medyasında bu iddiaların zaten geniş yer bulduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, başbakanın sağlık durumu hakkında Erdener tarafından söylenenlerin, somut delile dayanan kişisel görüş olduğunu vurgulamıştır. Erdener, bir gazeteci ile özel konuşması sırasında görüşlerini dile getirmiş ve hem bir milletvekili hem de başbakanın partisinin bir üyesi olarak konuşmuştur.

İHAM'a göre Türk Mahkemesi tarafından verilen kararda hastanenin çıkarları ile ifade özgürlüğü arasında adil bir denge kurulamamıştır. Verilen para cezası düşük miktarda olsa da kamusal tartışma bakımından caydırıcıdır. Bu sebeple İHAM, sözü edilen olayda ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplumda gerekli bir müdahale olmadığına, orantısız olduğuna ve dolayısıyla İHAS madde 10'un ihlal edildiğine kanaat getirmiştir.

Türk Hükümeti başvurana maddi tazminat olarak 2340 Euro, manevi tazminat olarak 7500 Euro ve masraf ve giderler için 1000 Euro ödemeye mahkum edilmiştir.

Ayrımcılık Yasağı (14. Madde) ve Eğitim Hakkı (Ek 1 numaralı Protokol 2. Madde)

23 Şubat 2016

Başvuru No: 51500/08 – İkinci Daire

Çam v. Türkiye

Olay Tarihi: 2 Eylül 2004

İHAM'a Başvuru Tarihi: 22 Ekim 2008

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161050>

Sözü edilen davada başvuran engelli bir kişidir ve eğitim hakkını kullanamadığına ilişkin şikayetini dile getirmektedir.

Başvuran 2004 yılında girmiş olduğu sınav sonucunda İstanbul Teknik Üniversitesi Konservatuarı'nın müzik bölümünü kazanmıştır. Ancak eğitimin gerektirdiği fiziksel kabiliyetlere sahip olmadığı gerekçesi ile kaydı yapılmamıştır. Hastaneden görme engellilerin de bu eğitimi alabileceği yönünde bir rapor alınmış olsa da üniversite bunu kabul etmemiştir. Çünkü söz konusu üniversitenin engelli öğrenciler için özel eğitim araçları yoktur.

İHAM konuya ilişkin kararında, engellilerin eğitim haklarını alabilmelerinin teminatının, öncelikle ayrımcılığın yasaklanmasına ilişkin İHAS madde 14 olduğunu vurgulamıştır. İHAM, engelli kişilerin temel hak ve özgürlüklerden diğer kişiler gibi yararlanmaları gerektiğini ortaya koymuştur.

Mahkeme, görme engelinin müzik eğitime engel teşkil etmeyeceğini belirtmiş ve engelli kişiler için gerekli olan özel eğitim araçlarının temin edilmesi gerektiğini söylemiştir. Ancak olayda yetkili kişiler tarafından bu yönde bir girişimin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Bu sebeple Mahkeme, İHAS'ın ayrımcılık yasağını düzenleyen 14. maddesinin ve eğitim hakkını düzenleyen Ek 1 No'lu protokolün 2. maddesinin ihlal edildiğine; başvurana manevi tazminat olarak 10000 Euro, masraf ve giderler için ise 3000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

VI. Mart 2016*

İHAM 2016 yılının Mart ayında toplam 4 karar vermiştir. Kararların hepsi çeşitli maddelerin ihlal edildiği yönündedir. Bu kapsamda kararlardan ikisi, 6. Maddede düzenlenen adil yargılanma hakkına ilişkindir. Diğer kararlardan biri 10. Maddede düzenlenen ifade özgürlüğü, diğeri de 3. Maddede düzenlenen insanlık dışı muamele yasağı ve 14. Maddede düzenlenen ayrımcılık yasağına ilişkindir.

İfade Özgürlüğü (10. Madde)**8 Mart 2016 – İkinci Daire****Başvuru No: 14895/05****Bilen ve Çoruk v. Türkiye****Olay Tarihi: 5 Haziran 2003****İHAM'a Başvuru Tarihi: 20 Nisan 2005****İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161367>**

Başvurucular Abdullah Bilen ve Cihan Çoruk, İzmir'de yaşayan Türk vatandaşlarıdır. 5 Haziran 2003'te, Bilen ve Çoruk, Bingöl Depremi mağdurları için yardım toplamaları esnasında, hükümetin Kürtlere yönelik politikasını eleştiren Emek Partisi tarafından hazırlanan bildiri de dağıtmış ve Jandarma tarafından yakalanmıştır. Yapılan yargılama sonucunda izinsiz bildiri dağıtmaktan dolayı 50 Euro'ya tekabül eden bir para cezasına çarptırılmışlardır. Bunun yanı sıra duruşma yapılmaması da bir ihlal konusu olarak mahkemeye sunulmuştur. Mahkeme olayı 6. Madde'de düzenlenen adil yargılanma hakkı ve 10. Maddede düzenlenen ifade özgürlüğü açısından ele almıştır. Adil yargılanma açısından yapılan değerlendirmede Bilen ve Çoruk'un duruşma olmaksızın yargılanması ve böylelikle yerel mahkeme önünde kişisel olarak hiç bulunmamış olmaları, İHAM tarafından, 6. Maddenin ihlali olarak değerlendirilmiştir.

10. maddeye ilişkin olarak ise, İHAM, TCK ile Dernekler Kanunu arasındaki kıyaslamadan yola çıkmıştır. Buna göre, başvuru sahiplerinin mahkum edilmesine dayanak olan Kanun, ifade özgürlüğünün amaçlarına yönelik yeterli hassasiyet ve öngörülebilirliği karşılamamaktadır. Çünkü bir siyasi partinin bildiri dağıtmasının meşru bir eylem olarak mutluluğunu öngörebilmek, TCK'nın 534. Maddesine göre mümkün değildir. Bu sebepten dolayı, İHAM, 10. Maddenin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

* Ar. Gör. Alper Işık, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Adil Yargılanma Hakkı (6. Madde)

22 Mart 2016

Başvuru No: 66568/09 – İkinci Daire

Kars ve Diğerleri v Türkiye

Olay Tarihi: 19 Aralık 2000

İHAM'a Başvuru Tarihi: 4 Aralık 2009

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161520>

22 başvurucu da Türk vatandaşıdır. Dava konusu, güvenlik güçleri tarafından, açlık grevlerine karşı Bayrampaşa Cezaevi'ne düzenlenen operasyona ve sonuçlarına ilişkindir. 19 Aralık 2000 tarihinde, Cezaevi müdürünün gerekli tıbbi müdahalenin ve ölümlere karşı güvenlik güçlerinden gerekli önlemleri almayı istemesiyle güvenlik güçleri hapishaneye müdahale etmiştir. Ancak güvenlik güçlerinin, bazı mahkumların direnişiyle karşılaşılması sonucunda, aralarında başvurucuların da olduğu, 12 mahkum ölmüş, 50 mahkum da yaralanmıştır. Konuyla ilgili olarak sorumlular aleyhine bir takım davalar açılmıştır. İHAM'da yapılan yargılama sonucunda, yaşam hakkını düzenleyen 2. Madde ve insanlık dışı müdahaleyi yasaklayan 3. Maddeye ilişkin ihlaller tespit edilmiştir. Başvurucular özellikle, operasyon esnasında aşırı ve orantısız güç kullanımından yakınmışlardır. Ayrıca, İHAM, 6. Maddede düzenlenen adil yargılanma açısından da ihlal tespitinde bulunmuştur. Çünkü başvuruculara yöneltilen isyan suçlamasına ilişkin olarak yürütülen süreç adil olmayan ve uzun bir şekilde yürütülmüştür.

29 Mart 2016

Başvuru No: 7459/04 – İkinci Daire

Gökbulut v Türkiye Kararı

Olay Tarihi: 19 Mayıs 2002

İHAM'a Başvuru Tarihi: 3 Kasım 2003

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161747>

Başvurucu Hasan Basri Gökbulut, 1966 doğumlu bir Türk vatandaşıdır. Başvuru esnasında Erzurum'da cezaevinde tutulmaktadır. Başvurucu 19 Mayıs 2002 tarihinde İran'dan sınırdışı edilmiştir. Türkiye'ye vardığında ise sınır polisleri tarafından illegal bir örgüt olan Anadolu Federe İslam Devleti'nin üyesi olmaktan dolayı arandığı tespit edilmiştir. Bunun üzerine polis merkezine götürülmüş ve müdafisi olmadan

sorguya çekilmiştir. Sorgulama esnasında Gökbulut, söz konusu örgütün liderlerinden birisi olduğunu belirtmiş, bu ifadesini savcılık karşısında da doğrulamıştır. 27 Ağustos 2002'de Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde avukat yardımından yararlanarak, ifadesini geri çekmiş, kendisine yöneltilen suçlamaları inkar ederek, gözaltında işkenceye uğradığını ifade etmiştir. Devlet Güvenlik Mahkemesi aynı örgüte üye olmaktan dolayı yargılanan 6 kişinin ifadelerini içeren dosyayı savcılıktan talep etmiş, bunun üzerine Gökbulut'un avukatı, bu kişilerden Gökbulut'un örgüt lideri olduğunu belirten 4'ünün tanık olarak Devlet Güvenlik Mahkemesine çağrılmasını talep etmiş fakat bu talep Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

21 Ocak 2003 tarihinde Gökbulut 18 yıl 9 ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Mahkeme gerekçesinde, diğer kanıtların arasında, Gökbulut'u suçlayan 6 suçlunun ifadesini gerekçe göstermiştir.

Mahkeme, yaptığı yargılama sonucunda, başvuruçunun avukatı olmadan sorgulanmasını adil yargılanma hakkını düzenleyen İHAS'ın 6. Maddesinin 1. Fıkrasına ve hukuki yardımdan yararlanma hakkını düzenleyen 3. Fıkrasının c bendine aykırı bulmuştur. Ayrıca kişinin tanıkları dilediği sorguya çekmek veya mahkemede dinletmek haklarını düzenleyen aynı maddenin 3. Fıkrasının d bendine de aykırı bulmuştur.

İşkence ve İnsanlık Dışı Muamelenin Yasaklanması (3. Madde) ve Ayrımcılık Yasağı (14. Madde)

22 Mart 2016

Başvuru No: 646/10

M. G. v Türkiye

Olay Tarihi: 18 Temmuz 2006

İHAM'a Başvuru Tarihi: 15 Aralık 2009

İnternet Erişimi: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161521>

Başvuruçucu M. G. 1973 doğumlu, bir Türk vatandaşıdır ve İstanbul'da yaşamaktadır. Başvuruçucu, evliliğinin başladığı 1997 yılından itibaren eşinden şiddet görmüş ve bu durumun sonucunda çeşitli tedaviler görmüştür. 18 Temmuz 2006'da başvuruçucu, eşi hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Başvuruçunun eşi hakkında 2012 yılında, eşini yaraladığı için dava açılmıştır. 2006 yılında M. G. aile mahkemesine başvurmuş ve mahkemeden koruma talep etmiştir. 2007 yılında ise boşanma

gerçekleşmiştir. Ancak 2012, 2013 ve 2014 yıllarında da eski eşinin kendisini şiddet ve ölümlle tehdit etmesi sebebiyle koruma talebiyle mahkemeye başvurmuştur. Bunun üzerine mahkeme, eski eşinin, M. G.'nin konutuna yaklaşmaması ve onunla iletişim kurmamasına karar vermiştir.

Yapılan yargılama sonucunda İHAM, Sözleşme'nin 3. Maddesinde düzenlenen işkencenin ve insanlık dışı müdahalenin yasaklanması ve bununla bağlantılı olarak 14. Maddede düzenlenen ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine hükmetmiştir. Çünkü, otoriteler pasif bir tutum içine girmiş ve ceza yargılamasına ilişkin süreçler yaklaşık, M. G.'nin şikayetinden beş buçuk yıl sonra işletilmiştir ve yargılama halen bir sonuca bağlanmamıştır. İHAM ayrıca, 2012 yılında yürürlüğe giren boşanmaya ilişkin yeni hükümlerin, boşanmış bir kadın olan M. G.'nin koruma önlemlerinden faydalanmasını garanti altına almadığını ve mahkemeye başvurduktan yıllar sonra dahi eski kocasının davranışlarından korku duymaya zorlandığını belirtmiştir.